

Parlamentul României
Senat

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Titlul proiectului

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2003 - Legea minelor

Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 85/2003 - Legea minelor răspunde necesității obiective de a îmbunătăți gestiunea resurselor minerale, de a pune în acord activitatea de extracție cu necesitățile actuale ale economiei și societății, respectând principiul dezvoltării durabile. Astfel, prezenta propunere legislativă completează cadrul legal existent prin reglementarea unor prevederi noi, introducerea noțiunii de resursă minerală strategică și stabilirea modului de administrare și gestionare a acesteia, în concordanță cu principiul garantării accesului neîngrădit la resurse, sub forma unor cantități de siguranță stabilite anual prin acte normative emise de guvern și aprobate de parlament, reglementarea continuității în exploatarea rezervelor, funcționarea la un prag adecvat a operatorilor interni care contribuie la menținerea nivelului de securitate și siguranță economică, energetică, socială și națională și aprobarea prin lege. De asemenea, se au în vedere dezvoltarea durabilă, limitarea exportului și a risipei de materii prime neregenerabile și impunerea valorificării acestora prin produse prelucrate, cu valoare agăugată mare.

2. Descrierea situației actuale

Lumea în care trăim, o lume interdependentă și globalizată, este din ce în ce mai complexă și adesea periculoasă. Creșterea necontrolată a consumurilor determină reducerea drastică a resurselor neregenerabile pe scară planetară, constituind o provocare pentru societate și afectează sentimentul de securitate care joacă un rol primordial în calitatea vieții. Concepția statului despre sistemul internațional și despre rolul pe care statul îl joacă în acest sistem, implică luarea în considerare a intereselor și valorilor fiecărui stat suveran, a cetățenilor, ca beneficiari de drept ai securității naționale. Procesul de construire a securității în general, are drept finalitate deziderate care privesc securitatea teritorială, independența în aprovizionarea cu resurse primare și energetică, evitarea presiunilor din partea unor factori internaționali, asigurarea dezvoltării economice a statului, a bunăstării cetățenilor etc.

Pentru România securitatea energetică a reprezentat și trebuie să reprezinte în continuare condiția fundamentală a existenței națiunii și a statului român și un obiectiv fundamental al guvernării; ea are ca domeniu de referință valorile, interesele și obiectivele naționale.

Securitatea energetică este un drept imprescriptibil care derivă din dreptul constituțional al statului asupra resurselor sale minerale primare, se înlăptuiește în contextul construcției europene, cooperării euroatlantice și al evoluțiilor globale.

Legea minelor nr. 85/2003, aflată în vigoare, reglementează desfășurarea activităților miniere în România, în încercarea de a stimula valorificarea resurselor minerale, proprietate publică a statului. Legea prevede la art. 1 că resursele minerale situate pe teritoriul și în subsolul țării și al platoului continental în zona economică a României din Marea Neagră, delimitate conform principiilor dreptului internațional și reglementărilor din convențiile internaționale la care România este parte, fac obiectul exclusiv al proprietății publice și aparțin statului român. În

forma ei actuală, legea prevede că „bogățiile de interes public ale subsolului, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”, iar exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național, cu „refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic”, constituie atributul exclusiv al statului român.

De la data adoptării Legii minelor nr. 85/2003, condițiile interne și internaționale s-au modificat radical.

Integrarea în UE, criza economică și situația politică mondială dau o dimensiune în întregime nouă evaluării riscurilor geopolitice și de securitate în sectorul resurselor și în special cele energetice și dau un sens mai larg conceptului de securitate a aprovizionării cu resurse primare și energie.

De asemenea, pentru securizarea traseelor energetice, trebuie să se aibă în vedere măsuri ce trebuie luate inclusiv pentru funcționarea corespunzătoare a SEN (Sistemul Energetic Național) dar și pentru contracararea, evitarea și diminuarea efectelor unor eventuale atacuri teroriste sau sabotaje asupra infrastructurii energetice. Dacă sabotajele vizează, în special, obținerea unor ascendențe economice, sau sunt folosite ca mijloc de coerciție politică, riscurile producerii unor atacuri majore asupra infrastructurii energetice a crescut mult în ultimii ani.

Contextul strategic al securității asigurării cu un nivel minim de resurse derivă din natura evolutivă a procesului economic mondial precum și din volatilitatea piețelor, care justifică o evaluare continuă a reglementărilor naționale, ținând cont de contribuțiile tuturor resurselor interne la stabilitatea macroeconomică și dezvoltarea economică și socială a statului român. În acest context, trebuie făcută o evaluare anuală a riscurilor legate atât de structura sistemului cât și a aprovizionării cu resurse care contribuie la menținerea nivelului de securitate și siguranță economică, energetică, socială și națională.

Asigurarea securității energetice reprezintă un proces continuu și complex, extins asupra unui spectru larg de domenii, relații și interdependențe, destinat promovării intereselor și obiectivelor de securitate ale statului, societății și cetățeanului. Garantarea securității naționale, conform Strategiei de Securitate Națională a României (SSNR), nu poate fi realizată fără a asigura securitatea energetică a României prin menținerea operativității sistemului și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare.

În contextul actualei crize economico-financiare, pentru relansarea economică a țării noastre măsurile obligatorii pe care le vor lua guvernele trebuie să conducă la creșterea cererii de energie, iar rezervele exploatabile economic de țiței și gaze naturale, principalele resurse, vor fi tot mai limitate. Geopolitica petrolului nu ne ocolește, iar statul român ar trebui să se implice cu pragmatism și să ia măsuri cu efecte benefice generate și susținute de geopolitică. Soluțiile la care poate apela România pentru a-și asigura aprovizionarea cu resurse interne, pe termen lung, sunt parțiale și limitate. România trebuie să caute și să promoveze soluții la nivelul Uniunii Europene, cu care avem o semnificativă convergență de interese.

În prezent, problema resurselor energetice s-a transformat într-una majoră de securitate. Rezolvarea ei pe termen lung ar trebui să constituie o prioritate supusă mai puțin condițiilor politice, iar cele de natură economică ar trebui acceptate și gestionate, prin reciprocitate cu partenerii. Uniunea Europeană oferă garanția abordării în comun a opțiunilor, iar în domeniul resurselor energetice ea însăși nu se află într-o situație prea confortabilă, membrii ei numărându-se printre marii dependenți de importuri.

De aceea, în rezolvarea problemei asigurării unui nivel minim de resurse necesare bunei funcționări a economiilor naționale UE a lăsat mai curând nivelul de decizie la inițiativa fiecărui stat membru în parte. Astfel, introducerea noțiunii de „rezervă strategică minimă” la cărbunele autohton ca „obligație de serviciu universal a sectorului public”, pentru siguranță energetică, a fost prevăzută la articolul 106 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene - TFUE (fostul articol 86 din Tratatul Comunităților Europene - TCE). CUE (Comisia Uniunii Europene) și-a însușit chiar conceptul de activitate de „importantă locală” (*local concern*) în sectorul de

exploatare a cărbunelui, spre exemplu, dat fiind că impactul comerțului intracomunitar cu cărbune este minim sau inexistent și deci nu influențează în mod semnificativ schimburile comerciale, iar sistemul de ajutoare de stat nu a produs denaturări ale concurenței. În acest sens CESE (Comitetul Economic și Social European) subliniază că nu există probleme de denaturare a concurenței pe piața internă europeană întrucât, după cum a evidențiat chiar Comisia, nu are loc un comerț semnificativ cu cărbune între statele membre, și din cauză că instalațiile tehnologice ale centralelor electrice sunt proiectate pentru tipuri proprii de cărbune de referință.

Această situație este perfect valabilă și pentru țara noastră unde termocentralele din cadrul Complexului Energetic Hunedoara (CEH) au fost proiectate pentru a funcționa optim cu cărbunele superior de care dispune România.

Aplicarea fără viziune și în mod rigid a recomandărilor și deciziilor UE a condus la apariția unui dezechilibru economic și social major la nivel comunitar. Dezechilibrul concurențial între cărbunele comunitar și cărbunele importat a forțat industria cărbunelui să ia măsuri de restructurare substanțiale, implicând reduceri majore ale activității de exploatare.

În țara noastră cel mai afectat a fost cărbunele superior - huila, datorită condițiilor geologice și de exploatare în subteran dificile, care a ajuns în situația de a nu mai putea acoperii nici cantitatea minim necesară echilibrării SEN, sau furnizarea agentului termic pentru populație. Asigurarea unui nivel minim al producției de cărbune superior ar contribui, în paralel cu alte măsuri, în special cele care vizează promovarea surselor de energie regenerabile, la menținerea unei proporții de surse locale/regionale de energie primară, care vor sprijini semnificativ securitatea energetică. În plus, cărbunele superior – huila, ca sursă locală de energie primară va contribui, de asemenea, la promovarea obiectivelor de mediu în cadrul dezvoltării durabile, prin utilizarea tehnologiilor extractive inteligente, al tehnologiilor de mediu „cărbune curat” și de CSC (captarea și stocarea CO₂); tehnologia de captare și stocare a CO₂ a ajuns la maturitate, dar va putea fi utilizată pe scară largă numai după 2020, cu condiția ca activitățile necesare de cercetare-dezvoltare (C-D) să se desfășoare la timp și cu succes.

Anticipând evoluția pieței cărbunelui, prin Avizul nr. 2011/C54/03 CESE a solicitat Comisiei o evaluare a condițiilor de competitivitate ale „cărbunelui curat”, comparativ cu nivelurile de competitivitate ale altor resurse energetice autohtone ale UE în perspectiva anului 2020, cu ajutoarele acordate altor surse energetice autohtone, cu promovarea utilizării cărbunelui pe piețele mondiale, cu volatilitatea prețurilor combustibililor fosili la nivel mondial, cu valoarea adăugată europeană a resurselor autohtone, precum și cu costurile de reconversie a centralelor electrice și de reabilitare a exploatărilor miniere dezafectate. De asemenea, în opinia Comitetului, această evaluare trebuie realizată până în anul 2014, în strânsă corelație cu punerea în aplicare a dispozițiilor Tratatului de la Lisabona privind noua politică energetică a UE (cf. articolul 194) și în concordanță cu strategia Uniunii privind securitatea energetică și accesul la resurse, precum și cu alte politici ale UE, în special politicile industrială, comercială și de cercetare și inovare. Mai mult, CESE consideră că este necesar un pachet de măsuri care să dea un impuls puternic modelului energetic durabil, să ofere sectorului de exploatare a cărbunelui un cadru de referință cert și stabil, inclusiv o planificare energetică în funcție de cerințele de siguranță a aprovizionării și să ia în considerare **aspectele sociale, teritoriale și ambientale și foaia de parcurs pentru perioada 2020-2050.**

Securitatea internă privește, deopotrivă, siguranța cetățeanului și securitatea publică, securitatea frontierelor, a energiei, a transporturilor și a sistemelor de aprovizionare cu resurse vitale, precum și protecția infrastructurii critice. Conform Strategiei de securitate națională a României, în vigoare, un rol important în garantarea securității naționale – prin prisma condițiilor economico-sociale – revine asigurării securității energetice prin adaptarea operativă și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare și creșterea eficienței energetice. În acest scop, se va acționa cu prioritate pentru: reducerea dependenței de aprovizionarea din regiuni instabile sau din state care folosesc energia ca instrument de presiune politică; accelerarea programelor de producere a energiei în centrale nucleare;

relansarea preocupărilor vizând creșterea producției de hidroenergie și de energie bazată pe tehnologiile moderne de folosire a cărbunilor.

În această lumină nouă, renunțarea la exploatarea resurselor proprii de cărbune superior se poate dovedi o gravă eroare.

În forma ei actuală, Legea minelor nr. 85/2003 nu stabilește nici o legătură cu Strategia de securitate națională a României din anul 2007, Legea energiei și a gazelor naturale nr. 123/16.07.2012 și Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea și controlul activităților nucleare, actualizată prin Legea nr. 243/2010, Strategia energetică a României pentru perioada 2007 - 2020 și Programul de guvernare pentru perioada 2013 – 2016 asumat de Guvern și aprobat de Parlament.

Având în vedere cele prezentate mai sus este complet justificată modificarea și completarea legii minelor nr. 85/2003.

3. Schimbări preconizate

Prin propunerile făcute se urmăresc, în principal, următoarele modificări:

- explicitarea termenului general de cărbuni prin introducerea noțiunilor de cărbuni superiori și inferiori,

Prin propunerile făcute se urmăresc, în principal, următoarele completări:

- se introduce noțiunea de resursă minerală strategică ca o resursă minerală care are o contribuție esențială la securitatea națională (siguranță economică, energetică și socială) în situații de criză a altor resurse, și care condiționează direcții strategice ale dezvoltării socio-economice sau ale securității regionale sau naționale,
- se introduce cadrul general prin care anual se poate stabili o cotă minimă din produsul intern brut care trebuie alocată pentru a menține potențialul de resurse minerale strategice al țării conform strategiilor naționale,
- se introduce cadrul general prin care resursele minerale, pot fi clasificate ca resurse strategice în ceea ce privește clasele superioare (ex. huila), prețioase (ex. aur și argint) sau rare (ex. uraniu, thoriu), pe baza criteriilor stabilite prin lege,
- se introduce cadrul general de gestionare a resurselor minerale strategice ca parte componentă a gestionării economiei naționale.

4. Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de lege

Pe parcursul întocmirii proiectului de propunere legislativă au fost consultate:

- Liga Sindicatelor Miniere Valea Jiului,
- Sindicatul Muntele.

5. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de lege de către autoritățile administrației publice centrale

Funcțiile de evaluare, punere în aplicare și de supraveghere vor fi îndeplinite de Guvernul României, Agenția Națională pentru Resurse Minerale și ministerul de resort.

Față de cele prezentate supunem spre dezbateră și adoptare propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii minelor nr. 85/2003 cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.